

Asceza chrześcijańska w świetle pism Bazylego Wielkiego

Spis Treści

Bibliografia

WSTĘP

ROZDZIAŁ PIERWSZY ŻYCIE BAZYLEGO WIELKIEGO

1) Młodość

2) Życie monastyczne i jego forma

ROZDZIAŁ DRUGI PISMA BAZYLEGO WIELKIEGO

1) Dogmatyczne

2) Ascetyczne

3) Pedagogiczne

4) Homilie i mowy

5) Listy

ROZDZIAŁ TRZECI NAUKA O ASCEZIE CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

1) Asceza chrześcijańska w ujęciu Bazylego Wielkiego

2) Szczególna asceza mnisza.

3) Nauki o Trójcy Świętej i o Duchu Świętym

Zakończenie

Aneks

Wstęp

Znaczący wpływ na chrześcijaństwo wywarli Ojcowie Kapadoccy. Tak określa się trzech Ojców Kościoła pochodzących z prowincji w Azji Mniejszej, żyjących w tym samym okresie, związanych więzami rodzinnymi i przyjacielskimi. Byli to: Bazyli zwany Wielkim, Grzegorz z Nazjanzu i Grzegorz z Nyssy. Najstarszym z nich był Bazyli. Złotym wiekiem Ojców Kościoła nazwano drugą połowę czwartego stulecia; wtedy właśnie żyli najwięksi pisarze i myśliciele starożytności chrześcijańskiej, zarówno na greckim Wschodzie, jak i na łacińskim Zachodzie. Niezwykle wymowne jest zestawienie ich imion i dat: wszyscy urodzeni w latach 330 – 350, współcześni sobie i wywierający na siebie wpływ – tworzą bardzo

charakterystyczny zespół; jawią się jako wyspecjalizowani teologowie.

Ojcowie IV i początku V wieku są przedstawicielami cennego momentu równowagi między dziedzictwem antycznym, a inspiracją chrześcijańską, która osiągnęła już pełną dojrzałość. Wszyscy oni to osobowości wielkie i silne; losy ich, choć tak wyraźnie zindywidualizowane, wykazują tyle cech wspólnych, że wyłania się jakiś ogólny portret. Niniejsza praca stanowi jednak ogląd życia, twórczości i działalności tylko jednego, najstarszego z Ojców – Bazylego Wielkiego. Analiza ta była możliwa dzięki wielu tekstom źródłowym i literaturze przedmiotowej rzetelnie przedstawiającej życie i działalność Bazylego Wielkiego. Główne źródła to zbiory pism ascetycznych, listów, kazań i homilii autorstwa Świętego Bazylego Wielkiego – opracowane m. in. przez Józefa Naumowicza, Włodzimierza Krzyżaniaka czy Ludwika Gładyszewskiego oraz Wybór Listów Ojca Świętego Jana Pawła II. Literatura przedmiotu to liczne patrologie (historie Ojców Kościoła), a ich autorzy to m. in.: Franciszek Drączkowski, Jan Czuj, Szczepan Pieszczoł.

Bazyli urodził się około 330 roku w Cezarei; pochodził z arystokratycznej rodziny o tradycjach chrześcijańskich. Ojciec – Bazyli Starszy – był retorem, a także właścicielem znacznych posiadłości ziemskich, co zapewniało spokojny byt rodzinie. Bazyli studiował, zawierał przyjaźnie – m. in. z Grzegorzem z Nazjanzu. Zażyłość ta odegrała wielką rolę w życiu jednego jak i drugiego. Następnie Bazyli rozpoczął działalność retorską, postanowił przyjąć chrzest, po czym wyruszył w poszukiwaniu „mistrzów życia duchowego”. Żył na pustyni, studiował dzieła teologiczne i sam zaczął tworzyć. Został wyświęcony na kapłana i stał się współpracownikiem biskupa. Zaznaczył się zwłaszcza w zwalczaniu arianizmu oraz w propagowaniu chrześcijańskich zasad moralnych. Sam odznaczał się surową ascezą i miłosierdziem wobec potrzebujących.

W 370 roku został biskupem Cezarei. Był nim do śmierci, czyli do stycznia 379 roku. Młodość i życie monastyczne – aż do zgonu świętego obrazuje właśnie ROZDZIAŁ PIERWSZY niniejszej pracy. Bazyli został biskupem dzięki poparciu wiernych, był nim krótko, ale wiele dokonał. Jego walka z arianizmem toczyła się na płaszczyźnie doktrynalnej, ale i administracyjnej. Dążył do pogodzenia stron, ale też zrozumienia adwersarzy. Obsadzał stolice biskupie prawowiernymi biskupami (Grzegorz z Nazjanzu i Grzegorz z Nyssy). Kierował też metropolią oraz nauczał wiernych w kazaniach i homiliach, kładąc nacisk na kwestie moralne. Wiele uwagi poświęcał liturgii, jako jednemu z istotnych elementów życia monastycznego. Dla potrzeb tego życia napisał Reguły oraz Filokalia. Większość

tekstów Bazylego, które autorka tej pracy wymienia i opisuje w ROZDZIALE DRUGIM, to wskazówki duszpasterskie, pisma ascetyczne i pouczenia. Wszędzie dominuje problematyka moralna. Święty promował ideały, które uważał za najwznioślejsze. Dążył do tego, aby zasady chrześcijańskie były respektowane także w życiu społecznym.

Bazyli to moralista chrześcijański, korzystający z dorobku filozofii pogańskiej. Wierzył w Opatrzność Bożą, która dla dobra człowieka, dała przykazania.

Spółeczna działalność Bazylego była typową działalnością przejętego Ewangelią bogatego obszarnika. W teorii głosił on równe prawo wszystkich ludzi do dóbr ziemskich, zaprzeczając wyraźnie, że własność prywatna wywodziła się z prawa natury, a dopatrując się jej źródła w chciwości pewnych jednostek, które dla siebie zagarnęły część tego, co Bóg stworzył jako wspólne wszystkim ludziom. Jednak nie próbował wpływać na zmianę istniejącej nierówności społecznej. Biskup Cezarei ograniczał się wyłącznie do akcji charytatywnej, podejmowanej z niespotykanym wcześniej rozmachem. Wspomniane wcześniej, wybudowane na peryferiach Cezarei, drugie miasto – miasto ludzi biednych – wspomniana Bazyliada, było niewątpliwie piękne i pożyteczne. Inicjatywa taka chroniła w dużym stopniu Kościół cezarejski i jego biskupa – znanego z sympatii pronicejskich – przed szykanami ze strony władz świeckich i naciskiem ze strony cesarza Walensa. Mimo to wymagało wielkiego i stałego dochodu na utrzymanie. Bazę finansową stanowiły majątki ziemskie Bazylego i jego rodziny w Kapadocji i poza nią. Tej właśnie bazie zagroziło niebezpieczeństwo podzielenia Kapadocji na dwie prowincje z osobnymi stolicami. Jedna z nich dostałaby nowego metropolitę, co było przyczyną słynnego protestu Bazylego, polegającego na zakładaniu na jej terenie nowych stolic biskupich.

Najwięcej problemów przyczyniła Bazylemu właśnie działalność kościelno – polityczna podjęta po wyborze na metropolitę Cezarei. Miał on zdobyć zaufanie do ortodoksji nowonicejczyków, nawiązać łączność kościelną między Wschodem a Zachodem oraz zjednoczyć wewnętrznie Kościół wschodni pod względem doktrynalnym i organizacyjnym. Jeśli nie zrealizował swych planów, to z pewnością przygotował drogę swym następcom. Bazyli Wielki zacięcie walczył też z poglądami Ariusza, dążył do zażegnania sporów, które najpierw doprowadziły do zwołania soboru w Nicei, a później były jego następstwem, przeradzając się niemalże w wojnę religijną. Niestety wszystkie zabiegi Bazylego trafiały w próżnię. Gdy w 379 roku umierał schorowany, nie ukończywszy jeszcze

pięćdziesiątego roku życia, ich bezpośredni wynik był prawie żaden. Podjął on dzieło przerastające siły jednego człowieka, zwłaszcza pozbawionego współpracowników; działał też w szczególnie trudnych warunkach, w okresie licznych i różnorodnych, nieraz zupełnie błahych rozgrywek wewnątrzkościelnych. Częściowo ponosił winę on sam, jego własny charakter, ukształtowany przez wychowanie w specyficznych warunkach. Był człowiekiem wrażliwym, ale i bojowym, niecierpliwym, usuwającym przeszkody natychmiast. Gdy na nie trafiał, często działał automatycznie, bez przemyślenia, co spotykało się niejednokrotnie z żywą krytyką. „Jedni uważali, że w poglądach dotyczących Trójcy Świętej idzie zbyt na prawo, inni, że zbyt ustępuje lewicy. Może gdyby miał lepsze zdrowie, jego wielki duch przezwyciężyłby wszelkie trudności, ale nie dopisał mu instrument cielesny: wielki bojownik wykończył się właśnie, gdy burza zaczynała przycichać.”¹

Ideałem życia według Bazylego było życie we wspólnocie monastycznej, które oparł na łagodnej ascezie. Swoją propozycję ascezy dla chrześcijan oraz szczególnej ascezy mniszej zawarł święty w dziełach ascetycznych, co autorka opisała w ROZDZIALE TRZECIM danej pracy. Oto jakimi słowami Bazyli uzasadnia konieczność ich napisania: Pan nasz Jezus Chrystus nakazał: „Co mówię wam w ciemności, powtarzajcie w świetle, a co słyszycie na ucho, rozgłaszajcie na dachach” (Mt 10, 27). Także Apostoł ukazał, na jak straszny sąd zasługuje milczenie, mówiąc do starszych w Efezie: „Oświadczam wam dzisiaj: nie jestem winien niczyjej krwi, bo nie uchylałem się tchórzliwie od głoszenia wam całej woli Bożej” (Dz 20, 26 n.).

Ponieważ nie jestem w stanie świadczyć wszystkim osobiście o nakazach Pańskich, uznałem za rzecz konieczną przynajmniej napisać do was wszystkich w miłości Chrystusa. W ten sposób sam uniknę potępienia, a wam w całej jasności przedstawię w Imię Boga naszego Jezusa Chrystusa to, co dotyczy waszych zobowiązań. Czynię to, abyście przez niewiedzę nie byli narażeni na oścień śmierci, to jest grzechu, i byście nie przekroczyli żadnego z przykazań Bożych. I abyśmy, z powodu milczenia, nie byli winni krwi tych, którzy przez grzech zasłużyli na śmierć, lecz nawrócili się i osiągnęli zbawienie.²

Powyższe słowa Bazylego Wielkiego uzasadniają jego potrzebę napisania tych wspaniałych dzieł, które po sobie zostawił. Zarówno utwory, jak i zawarte w nich wskazówki są przedstawione w sposób bardzo przystępny, co czyni je atrakcyjnymi. Warto poznać bliżej ich wspaniałego autora, jego życie i działalność

oraz przyjrzeć się dokładnie wytworom jego umysłu. Szczególnie, że przedstawione idee, mimo upływu lat, nie straciły na wartości i są nadal aktualne dla wspólnoty chrześcijańskiej.

Liczba stron	109
Nazwa Szkoły Wyższej	Papieski Wydział Teologiczny-Wrocław
Rodzaj pracy	magisterska
Rok oddania	2002

To jest gotowa, obroniona praca. Gdyby chcieli Państwo zlecić napisanie zupełnie nowej pracy, to zapraszamy na stronę [pisanie prac](#) - sprawdzony serwis!